

Dārzs Nurmuižā un pilsētā
(fakti un jautājumi)

Sākotnēji Nurmuiža bija Livonijas ordeņa saimniecības muiža. 1566.gadā Nurmuiža nonāca Firksu dzimtas īpašumā un palika viņu valdījumā līdz 1920.gada Latvijas Republikas agrārreformai. Jebkuram nopietnam arhitektūras vēstures pētniekam tā ir laime un nelaime reizē. Jo, nemainoties muižas īpašniekiem, nav bijusi vajadzība sastādīt dokumentus par muižas centra plānojumu un ēkām. Nurmuižas pils celta vai pārbūvēta no agrākas ēkas 16.gs beigās un vēlreiz 17.gs vidū.

Trūkst ziņu par jebkāda dārza esamību pie Nurmuižas pils 17.un 18.gs.. Vecākais ticamās informācijas avots ir tā sauktais Pauluči albūms, kur sakopoti nocietināto piļu un vairāk vai mazāk cietokšņveidīgo muižnieku dzīvojamo māju un to tuvākās apkārtnes uzmērījumi.

Var droši apgalvot, ka līdz 20.gs beigām gandrīz nemainīgs palicis apbūves centra kopīgais plānojums. Pils ir cietokšņa tipa ēka ar iekšējo pagalmu. Tik pazīstamā goda pagalma pils priekšā reizē nav un ir.

No pils līdz laidaram plašs četrstūrainis pagalms. Laidars, kurā ietilpa arī zirgu stallis, plānots kā noslēgts četrstūris. Arī viss galveno ēku komplekss bijis apņemts ar mūra žogu.

Pauluči albūmā skatāmajā attēlā uz ziemeļaustrumiem no lielā pagalma redzams krietni liels primitīva plānojuma ģeometrisks dārzs.

Vai tas būtu parks? Nē.

1.Parks nevar būt ģeometriski plānots.

2.Tolaik parkam jau jābūt fiziskai saistībai ar pili.

3. Šī platība ir ciešā saistībā ar saimniecības ēkām un siltumnīcu. Visticamāk, te bijis sakņu un augļu dārzs. Regulāri jeb ģeometriski plānots saimnieciskais dārzs ir visvieglāk kopjams, uzturams un apsaimniekojams. Vairākos muižu centros sakņu un augļu dārza vidū ceļu krustojumā bijusi vienkārša lapene vai nojume darba rīkiem un īslaicīgai atpūtai.

Kaut kad starp 1835. un 1920. gadu gadu pils rietumpusē iekārtots parks. Dārzs un parks neatšķiras pēc lieluma, bet pēc plānojuma. Spriežot pēc vecāko koku atrašanās vietām, kas līdz 2000.gadu sākumam šeit bija saglabājušies, Nurmuižā bijis iekārtots klasicisma jeb ainavu parks.

Pēc klasicisma jeb ainavu parku principa Nurmuižā pastaigu ceļam vajadzēja iet paralēli pils fasādei, bet apm. 3-5 m no ēkas. Nonākot pie mājas galiem, pastaigu ceļam jāielocas uz rietumpusi, apmetot loku ap dīķi. Ap parku bija mūra žogs, bet žoga iekšpusē vajadzēja būt augstai un blīvai krūmu rindai, lai radītu vizuālu iespaidu, ka aiz dīķa parks turpinās. Optiski attālumu palielina kokaugi ar gaišu lapojumu. Ne velti arī šeit bija vairāki sudrabvītoli.

Pazaudētā plānojuma meklēšanas jeb ainavas analīzes skice (ap 2009.g.)

19.gadsimta beigās gandrīz visiem Baltijas muižniekiem bija skaistas un greznas dzīvojamās mājas gan lauku muižās, gan pa kādai mājai lielākajās pilsētās.

Vai Nurmuižas Firksiem bija māja Rīgā? Bija un ne viena vien. Viņu lauku māja jeb Nurmuižā bija ar bagātu vēsturi, bet komforta līmenī vecmodīga. Tā ir mana versija, kāpēc vajadzēja māju Talsos.

Oktes pils Talsos atrodas precīzi tajā pat vietā, kur bija vecā Tiguļu māja. Oktes pilij nav goda pagalma. Bet Rīgas un apkārtnes bagāto rīdzinieku vasarnīcās (muižņās) arī reti kur bija goda pagalms.

Tiguļu – Upseju ciems ?
Tiguļi un Oktes pils